De Westeuropese luchtverdediging

De middelen

* * Een — overigens niet meer zo recente — uitspraak van de Sovjetmaarschalk Sokolofski pleit voor een gecombineerde inzet van alle beschikbare luchtverdedigingsmiddelen voor de luchtverdediging van Russisch gebied:

It is essential to keep in mind that the enemy will use the most diverse methods for delivering airstrikes to the socialist countries: converging attacks from many directions, breaking through the PVO on a narrow or wide sector in several directions; aircraft flights at extremely high and low altitudes; active and passive radar countermeasures; and decoy operations. Only an active and flexible anti-aircraft defence will be effective against all these forms of enemy operations. Modern anti-aircraft weapons — anti-aircraft missiles, fighters and electronic equipment — will ensure the complete frustration of enemy air and air-breathing missile strikes and the destruction of the main body of aircraft and the air-breathing missiles on the approaches to the protected regions and targets.
Succesful defence depends upon skilful use of all these forces and weapons, and upon their combat potentials.

De huidige samenstelling van de Russische luchtverdedigingsstrijdkrachten geeft blijk dat van dit concept nog niet is afgeweken. Evenals bij de Russische luchtverdediging worden voor de Westeuropese luchtverdediging alle middelen gebruikt en worden geleide wapens, vliegtuigen en luchtdoelartillerie in combinatie toegepast.
Sedert de oprichting van de NAVO in 1949 heeft de luchtverdediging in West-Europa wel enige wijzigingen ondergaan voor wat betreft de samenstelling van de middelen, het verdedigingsconcept en de integratie van de diverse nationale strijdkrachten. De operationele opzet van de onderschepping is in wezen niet veranderd: een meldings- en gevechtsleidingssysteem dat de binnenvliegende vijand opspoort en de eigen luchtverdedigingsmiddelen op efficiënte wijze inzet. Door de ontwikkeling van het geleide wapen zijn de luchtdoelartillerie en de interceptiejager op waardevolle wijze aangevuld met grond-lucht geleide wapens.

Het gekozen verdedigingsconcept

Indien over voldoende geld en middelen werd beschikt, zou het mogelijk zijn een gesloten gebiedsverdediging met geleide wapens voor het gehele NAVO-territoir te hebben. Dit zou echter onvoorstelbaar hoge kosten meebrengen. Een meer economische verdediging zou zijn het verdedigen van de vitale objecten met geleide wapens, eventueel aangevuld met luchtdoelartillerie, met daarvoor, en eventueel daartussen, een verdediging met vliegtuigen.
Door het beperkte aantal beschikbare geleide wapens en het grote aantal vitale objecten is het niet mogelijk een voldoend aantal vitale objecten met geleide wapens te verdedigen. Derhalve is voor de verdediging van West-Europa besloten tot het concentreren van de geleide wapens in een vooruitgeschoven verdedigingslinie, de „belt". Daar deze verdedigingslinie kan worden doorbroken of kan worden omvlogen, worden achter de belt luchtverdedigingsjagers ingezet. In het Ramsteingebied zijn door de Amerikanen diverse vitale punten verdedigd met geleide wapens. Hierdoor zien wij dat in dit gebied de vliegtuigen ook vóór de belt opereren.
In principe is dus het gekozen concept voor de Westeuropese luchtverdediging: grond-lucht geleide wapens (Nikes en Hawks) in een vooruitgeschoven verdedigingsgordel, met buiten de aan deze geleide wapens toegewezen zones opererende luchtverdedigingsjagers. Voor dit onderwerp zij ook verwezen naar het artikel „Belt of Object-verdediging" (*Mil. Spect.* **134**(1965)(3)119).

De noodzaak van integratie

In NAVO-kringen heeft men steeds gestreefd naar meer integratie van de strijdkrachten. Zeker voor wat betreft de directe luchtverdediging is op het gebied van de onderlinge samenwerking veel bereikt. In het begin was de luchtverdediging gebaseerd op de nationale luchtverdedigingen boven de eigen grondgebieden van de diverse landen. Dit is uitgegroeid tot een geïntegreerde luchtverdediging, die niet meer aan landsgrenzen is gebonden en die met de realisering van het NADGE-plan nog aan efficiëntie zal winnen. Het gekozen verdedigingsconcept vereist ook een hoge mate van integratie van luchtverdedigingscomponenten die de diverse landen inbrengen. De inzet van de middelen kan niet meer in breedte of diepte zijn beperkt; het oude concept

van de verdediging door ieder land van zijn eigen luchtruim was niet meer te handhaven. Ook de verschillende luchtverdedigingssectoren, die reeds onafhankelijk van landsgrenzen zijn vastgesteld, dienen nauw samen te werken: „handovers" van interceptiejagers van de ene sector naar de andere worden reeds regelmatig beoefend.
Om efficiënte intercepties in het theater West-Europa mogelijk te maken, is men aangewezen op de „early warning", rapportering en gevechtsleiding van een geïntegreerd meldings- en gevechtsleidingssysteem, dat zijn culminatie vindt in het zg. NADGE-plan (zie: *Mil. Spect.* **134** (1965)(4)162). Indien Westeuropese landen zouden zijn uitgesloten van het te realiseren NADGE-plan, zou een tijdige inzet van de luchtstrijdkrachten van deze landen, zowel op luchtverdedigings- als op strategisch en tactisch gebied, zeer problematisch worden.

Het terugtrekken van Frankrijk (militair) uit de NAVO

In 1969 zijn de deelnemende landen van de NAVO, met inachtneming van een jaar waarschuwingstijd, gerechtigd hun deelneming als lid van de NAVO te herzien. Reeds nu zijn er veranderingen gaande, die hun grond vinden in een herwonnen kracht van Europa en de problemen rond de nucleaire middelen. Er zijn echter in West-Europa gezamenlijke economische en politieke interessen gegroeid, die niet meer door de oude nationale staten afzonderlijk kunnen worden verdedigd en nagestreefd. Dit neemt niet weg dat een eenwording van Europa wordt doorkruist door nationale belangen, door uiteenlopende standpunten voor wat betreft de verhouding tot de Verenigde Staten, zeggenschap over inzet en gebruik van nucleaire middelen en de verscheidenheid van inzichten t.a.v. non-proliferatie. Een en ander heeft reeds geleid tot het uittreden van Frankrijk uit de militaire organisatie van de NAVO. Zonder in te gaan op de motivering of de juistheid van het Franse standpunt, kan wel worden gesteld dat het uittreden van Frankrijk een efficiënte, geïntegreerde luchtverdediging van West-Europa niet ten goede komt. De Franse luchtverdediging boven het Franse grondgebied opereerde echter toch al in hoge mate autonoom. Voor tijdige waarschuwing voor binnenvliegende vijandelijke vliegtuigen is de Franse luchtverdediging echter in belangrijke mate aangewezen op het geïntegreerde meldings- en gevechtsleidingssysteem, hetgeen bij het realiseren van het NADGE-plan zeer zeker het geval blijft. Frankrijk distantieert zich dan ook in principe niet van het NADGE-plan en blijft daarin deelgenoot. De geleide-wapengordel verdedigt door zijn ligging ook het Franse grondgebied tegen eventuele binnenvliegende vijandelijke vliegtuigen. Verzwakking van de belt door het hieruit terugrekken van Franse grond-lucht geleide-wapeneenheden tast het NAVO-luchtverdedigingssysteem aan en daarmee de luchtverdediging van het gehele NAVO-gebied, inclusief Frankrijk. Daar de Fransen niet bepaald een groot deel van de belt bezetten, betekent het terugtrekken van de Franse grond-lucht geleide wapens uit de belt echter geen ramp voor een sluitende luchtverdediging.

Een hergroepering van de geleide-wapeneenheden zal weliswaar noodzakelijk zijn, maar een sluitende verdedigingslijn kan zeer zeker met het reeds geplande aantal eenheden van de overige NAVO-landen op voldoende wijze worden gerealiseerd.

Op grond van het belang van de Koninklijke Luchtmacht voor De Militaire Spectator heeft de Directie, na samenspraak met mij, gemeend de oudste in de redactie aanwezige officier het predikaat „adjunct-hoofdredacteur" te moeten verlenen.
In dit nummer van ons tijdschrift is Kolonel-Vlieger S. van der Pol als zodanig vermeld en het doet mij bijzonder genoegen hem als eerste in deze functie te kunnen begroeten. Vooral ook, omdat de bekendmaking geschiedt in een speciaal Luchtmachtnummer, dat door zijn persoonlijke bemoeiingen is samengesteld.
Het zij mij vergund de nieuwe adjunct-hoofdredacteur, mede namens de overige redactieleden, met deze benoeming geluk te wensen.
Het uitspreken van een wens om goede samenwerking zou in dit geval niet meer zijn dan achter de feiten aanlopen.

E. J. C. VAN HOOTEGEM
Hoofdredacteur